

Korszakunk patológiái és zsidókeresztény gyökerei (AD-cím)

2013 április 09. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

ÍRÁS ÉS OLVASÁS ABSZURDIÁBAN - avagy: nyilvánítsuk magunkat abszurdnak I. Az Artpool M?vészetkutató Központ ez év, azaz 2001. márciusában szétküldött egy szórólapot Az egységes olvasási mód cím? kiállításának megnyitására.

A felhívás V. Flusser korábban megjelent könyvére hivatkozik:

„Az új olvasási mód esetében dönt?, hogy a világot és mi magunkat értelmetlennek (abszurdnak) tekintjük, és hogy a világot és magunkat szemcsézve, e szemeket utóbb valami értelmes dologgá rakjuk össze.” A szórólap szerint az Artpool f? támogatói: Budapest F?város Önkormányzata és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma. E felhívás kapcsán írtam ezt az esszét. (Budapest 2001. május Rozmaring Lajos.)

Szinonim magyar kifejezésekkel élve: eszeveszettnek, futóbolondnak, vagy csak egyszer?en értelem nélküli idiótának is deklarálhatnánk magunkat, hogy így megfelel? alapot teremtsünk további tárgyalásainkhoz.

nem a tudat van
a test terében,
hanem a test van
a tudat terében
(W. H. Lung)

Ebb?l a kényelmes, felel?sség nélküli alapállásból önmagunkat, és a világot szemcsézve Flusser úr szerint eljuthatunk oda, hogy a világot és magunkat valami értelmes dologgá rakjuk össze. Egyedüli feltétel ? az eddigiekkel szemben ?, hogy nem szabad válogatnunk.

Ez így röviden idézve már önmagában annyira abszurd, hogy nem szabadna egyetlen szót sem vesztegetni rá a továbbiakban.

Megjelent azonban a felhívás a fenti komoly, államilag támogatott intézmény kiadásában ?, válaszolni, reagálni illik tehát. íme:

Mondhatom, Flusser Úr ? derék program, ígéretes perspektíva!! Merthogy: „A jöv? a lehet?ségek multi-dimenzionális (sic!) bokrává válik, amely ágaival a lehetetlenig fut ki, gyökerében pedig mint jelenbeli kép valósul meg.” Nohát!! ? Ha ett?l valaki nem ájul el, vagy legalábbis nem sz...emcsézi össze magát azonnal, az bizony nem érdemli meg, hogy majdan a nagy ABSZURDIA lakója legyen.

Hál' Isten! ? velem megtörtént mindez, így hát egyénileg már szép perspektíva elé nézek.

Flusser úr zseniális!! ?

Ebben a rövid kis idézetben is (most a Felhívásban közölt teljes

idézetre utalok) önmaga illusztrációját, ? vagy, ha úgy tetszik,
? paródiáját adja, nem kevés m?vészi, artisztikus, - ihletettséggel, hatásos szófordulattal.
Abszurd az abszurdban ? talán így jellemezhetnénk legjobban ezt
a kis részletet tekintve is. Mert bizony igaza van! ? Abszurd ez a mi kis világunk. ? Egyáltalán nem kell
meger?ltetnünk magunkat, hogy olybá tekintsük.

A magasrend? értelem kifinomult és fáradságos munkájával hozzuk létre csodafegyvereinket ? majd rabszolgák
millióival gyártatunk bel?lük mérhetetlen mennyiségeket csak azért, hogy megfelelj? ? a modern követelményekhez
ill? ? hatással gyilkolhassuk egymást. És itt valóban a prehisztorikus múltba is visszanyúló historikus
tudatunk m?ködését figyelhetjük meg. A szent szabadság és a szentté avatott állami szuverenitás, ami érvként, a
fenti ?rültségek magyarázataként szolgál. Valójában pedig a territórium védelmét el?író falkaöszönünk munkál,
valamint az elitek hatalmának meg?rzése, ami szintén ?si ösztön.

Ami igazán abszurd a történetben, az, hogy most, a huszonegyedik
század hajnalán ? tudván a tudhatót ? falkaöszönünk határozzák meg sorsunkat.

Ezeket persze másképp nevezzük, és egyben szentté avatjuk ? historikus tudattá formáljuk ?ket (nehogy már
valaki hozzájuk merjen nyúlni) ?, jogászai eszközökkel is jól körülbástyázzák az elitek ? hosszú id?re biztosítva ezzel
az emberi viszonyokat és a história megszokott, nyugodt menetét.

A nyugalom pedig már rég el kellett volna hagynia különösen az elölül?k lelkét ? akár már a huszadik század
elején. Most meg már itt verg?dünk abszurditásaink keser? tengerében, és az illetékesek még tovább táplálják
abszurditásaink forrását. ?seink példáját ? h?si tetteit ? vetítik elénk, azt sugallva ezzel, hogy azok a f?elvek,
amelyek ?ket vezérelték, ma is követhet?k és követend?k.

A mai ún. zsidókeresztény világnak csak a történetekb?l (a narrációkból) kivehet? f?elvei pedig a következ?k:

? A kiválasztottság elve és hite, amely szerint az Isten az embert korlátlan uralkodásra választotta ki a teljes földi
lét felett. Ebb?l az elvb?l azután még sokféle kiválasztottság n?tte ki magát. A nagy történet alapján ez
végigkövethet?. A ma él? és elevenen ható kiválasztottsági elv a különböz? népek kiválasztottsága. A legutóbbi,
valóban leny?göz? hatású kiválasztottság a német nép kiválasztottsága volt, amikor egy
sz?k elit elhitte, majd széles rétegekkel is elhitette, hogy a németek a világuralomra választódtak ki. Ennek a
következményeit mindenki ismeri, mégis ma is sok nép vezet?i próbálkoznak (néha nem kis sikerrel) elhitetni a
kiválasztottságot a legkülönböz?bb célok érdekében.

Er?teljesen él ? néha összemosódva a nép kiválasztódásával ? a vallási kiválasztottság elve és hite. Ma egyetlen
európai vallás sem hazudtolhatja meg, hogy ? van kiválasztva az igazság hirdetésére és továbbvitelére. Ha ez nem
így lenne, akkor nem volna szükség az ? vallására, létalapját veszítené el. Nem veszik azonban észre, hogy ily
módon pusztítja a többi vallás kétségbevonását, meghazudtolását jelenti. Ennek értelmében
az ökuménia, mint olyan, abszurd elképzelésnek min?síthet?.

? A második f?elv a tiltások és elrettentések együtt él? rendszere ? ennek széleskör? és következetes alkalmazása
a b?nös ember féken tartására. A nagy történet, amely nyilvánvalóan sok ókori bölcs író-költ?i munkásságának
eredménye, az általuk követett eljárás igazolására isteni példára hivatkozik. Eszerint a Teremt? tesztelési célból
elhelyezett egy tiltott fát az Édenben. A jól ismert történetre és eredményére hivatkozva ma is kipróbálhatja bárki a
saját öt-nyolc éves ártatlan lelk? gyermekén (ha van hozzá elég gonoszsága) egy tiltott pohár ital
elhelyezésével a családi asztalon. Az eredmény nyilvánvaló ? nyilvánvaló tehát az is, hogy ilyet a Teremt? nem
tehetett. (Teremt?i mivolta képtelen ellentmondásban (abszurd) lenne a fenti történetben rejlt? gonoszsággal,
pontosabban esztelenséggel, hiszen minek kipróbálni azt, aminek a végeredménye nyilvánvaló).

A történet logikus folytatásaként azután megszületett a lényegében tiltásokból álló parancsrendszer, amely az
elrettetés érdekében végletes borzalmakkal fenyegeti az engedetleneket. Lehet, hogy anno, akkor és ott a bölcs
Mózes jól tudta, hogy ezzel tudja megfékezni a sok isten hatására széthúzó, egymást is gyilkoló népet, és végül
úgy egységbe
kovácsolni, hogy alkalmas legyen a Kánaán meghódítására.

Ez azonban akkor volt, régen volt ? abban a helyzetben, azokra az
emberekre vonatkoztatva volt érvényes és jó, nem kizárva azt sem, hogy jó darabig nem kellett változtatni rajta ?
már az isteni eredet miatt sem.

Nem lehet tehát komolyan venni ma már ezeket? pláne a ma követend? erkölcsi elvek alapjává tenni. Az, hogy mégis ezt teszi szinte valamennyi ún. keresztény vallás? abszurd voltunk fényes bizonyítéka.

A katolikusok ugyan már némileg enyhítettek a dolgon, kihagyva bel?le a ne csinálj magadnak faragott-kezet? és megbüntetem az atyák vétkét a fiakban harmad és negyedíziglen-vég? parancsot, mert talán ezt már ?k is túl kegyetlennek találták, ami sehogy sem illene egy nagykegyelm?, jóságos Atyához. A többieket azonban ez nem zavarja.

További képtelenség, hogy ez az elv ? a gondolat ?, hogy a társadalmat ? az emberi közösségeket ? tiltó parancsokkal és kilátásba helyezett bosszúálló intézkedésekkel lehet és kell kordában tartani, ma is egy nagyon is él? elv, az országok jogrendszere erre van alapozva.

Végs? soron az isteni eredet marad hivatkozási alapul, ez azonban mai lélektani tudásunk szerint abszurd, és tragikomikusnak mondható, hiszen némi tapasztalati bölcsességgel, egy kis józansággal rendelkező ember sem próbálkozna ilyesmivel, nemhogy egy végtelen bölcsesség? és végtelen hatalommal rendelkező istenség.

? A harmadik fontos elv ? a narráció számos történetével alátámasztva ? a hódítás, a hatalmi igény, a hatalom megszerzésére való törekvés. Ez valójában a kiválasztottság, az elhivatottság tudatából következik. A szentnek kikiáltott és ennek hitt feladat végrehajtása egyértelm?en megköveteli nemcsak magunk, de mások alávetettségét, meghódolását. Ez ügyben minden eszköz megengedett, miután isteni célokról van szó. A mai napig tartó vallásháborúk err?l tanúskodnak.

Talán ennél az elvnél a legnyilvánvalóbb az ember önigazoló törekvése, amellyel önmagát isteni magasságokba emelve talál megfelel? alapot, elfogadható magyarázatot önös céljaira. Nem véletlen tehát, hogy az ún. kommunista hitelvek hirdet?i magukévá tették és nagy elánnal alkalmazták a hódítás kötelességnek vallott módszerét.

? A negyedik er?sen m?köd? hit-elv: a b?nösség, az emberi gyengeség és elveszettség tudata-gondolata. A b?ntudat élesztése, ébrentartása minden ún. keresztény egyház f? feladatai közé tartozik. Érthet? módon át-, meg átszövi az egyházi tanításokat. A b?nb?l való megváltást közvetít? és ebb?l megszabadulást ígér? egyházak ugyanis b?n nélkül létalapjukat veszítenék el. Hatalmas irodalma van tehát a b?nnek nemcsak az egyházi filozófiai m?vekben, hanem a világi m?vekben is.

Fontos ez, mert az el?bbieken vázolt alávetettséget, megalázottságot segít elfogadni, elviselni. Az önkény, a hatalom elleni lázadás megakadályozására hivatott ? annak tudatosításával, hogy szenvedéseit saját rossz viselkedésének (b?nének) köszönheti.

További lelki el?ny az alávetett számára a felel?sségt?l való megszabadulás érzése. A szül?-gyerek viszony áttételes elfogadásával joggal úgy érezheti, hogy neki nincs és nem is lehet más dolga, mint a fels? hatalom utasításainak h? követése. A lelki béke meg?rzése szempontjából adott esetben ez így ideális állapot lehet. Kimutatták, hogy a szigorú vallási el?írások szerint él?, hív? közösségekben, ahol az egyházi és világi hatalom egybeesik, a legritkábbak az ún. lelki betegségek, legritkább az öngyilkosság.

? Az ötödik f?elv: az áldozat, az áldozat-vállalás elve szoros lélektani kapcsolatban van a már eddigiekben felsorolt két elvvel: a b?nösség, a b?ntudat elvével, valamint a hódoltság, az alávetettség elvével.

A hódító ? az isteni igazság hordozója ? hatalma elismerésér?l áldozatok révén szerezhet visszaigazolást. Isteni szintre kivetítve: az istenség hatalmának elismerését ? és így jóindulatának megnyerését megfelelő áldozatokkal lehet kifejezni és elérni.

Maga ez a fogalom tehát egy viszonyrendszert fejez ki, amelyben a hatalom követel, ugyanakkor az áldozó szívesen tesz eleget a követelésnek. Ki nem mondott ? mégis jól tudott ? hátsó gondolatként ugyanis ott van, hogy az áldozattal az áldozó egy nagyobb rossztól menti (mentheti) meg magát. ? Ez utóbbi gondolattal az áldozat mint jelenség már az állati létben is föllelhet?. A csapdába esett állat képes feláldozni egy testrészét, csakhogy életét mentse. A róka képes lerágni saját lábát, a gyíkocská pedig megvágja a farka végét?l, ha erre van szükség.

Ez az életöszön megnyilvánulása, amely az embernél már tudatossá vált, és a történelem folyamán az ilyen jellegű tevékenységeit különböző módon racionalizálta, a vallásokban más-más rituálékkal szentté avatta. Elég nagy tartalmi eltérésekkel a keleti vallásokban éppúgy megtalálható, mint a nyugati zsidókeresztény vallásokban.

Az áldozat-vállalás másik oldala, hogy az áldozó az áldozatával el akar érní, ki akar kényszeríteni valamit. Azzal, hogy elre fizet, mintegy erkölcsi kényszert alkalmaz eredményt remélve.

Az emberi történelem hosszú gyakorlatában az áldozati elv sokféle alakban jelentkezett változatos formát öltött. A keresztény egyházak azt hirdetik, hogy az önfeláldozás azaz, hogy az ember egész életét az adott ügy szolgálatára szentelje az egyedül jó és elfogadható életprogram. Alapjaiban ez talán rendben is lehetne baj van azonban az ügyekkel, lélektanilag még inkább az áldozat-vállalás belső megélésével.

Túl nagy az ügyek az egymásnak ellentmondó ügyek száma már akkor is, ha csak az egyházakra gondolunk. Ha valaki valamely isteni szikra hatására meggyőzéssel is választ egy ügyet, nem lehet biztos benne, hogy később nem bizonyul ez hamis választásnak. Ha pedig a hibák ellenére körömszakadtáig ragaszkodik az eredeti választáshoz, nem bizonyul-e a végén elvetemült fanatikusnak, esetleg menthetetlen fundamentalistának.

Az áldozat-vállalás belső megélése nem itt jelenthet első sorban feloldhatatlan ellentmondást. Bármely ügyet ugyanis valóban jól, eredménnyel csak jó szívvvel, örömmel lehet szolgálni úgy, hogy a benne résztvevőkre valóban pozitív hatással legyen, csak így lehetséges. Nem érezheti és nem is éreztetheti senki, hogy az adott ügy szolgálatával valami értékest fosztja meg magát. A felszabadult örömmel végzett tevékenység azonban már nem áldozat. Abszurd helyzetbe jutottunk tehát itt is.

Rövidtávú áldozat természetesen sokféle létezik. A legpregnansabb az, amikor valaki egy kritikus helyzetben az életét áldozza fel, hogy megmentse mások életét.

A csodahit, a csodavárás lélektani jelenségét kell hatodikként említenünk, mint a kultúránkat erősen befolyásoló tényezőt.

Gyökere ennek is az ősi létben az ott szerzett tapasztalatokban és hiedelmekben rejlik. Visszavezethető az emberben ma is meglévő jungi képekre. Végül is természetesnek mondható, hiszen bármennyire is azt akarjuk elhitetni magunkkal és másokkal, hogy már nagy részben ismerjük a természet és saját természetünk titkait, lépten-nyomon találkozhatunk szokatlan, látszólag megmagyarázhatatlan jelenségekkel. Ezek nemcsak az ún. egyszeri embereknél okoznak zavarodottságot, de elgondolkoztatják a magukat műveltnek tartó embereket is.

A jövő megfoghatatlansága a jelenben valószínűsíthető riasztó tendenciák és jelenségek az életöszönnel megáldott embert arra sarkallják, hogy valami megmentő, pozitív irányú változást reméljen, higgye a csodát, higgye, hogy a döntéshozók végre észre térnek és nem a hatalmuk, hanem a földi élet megmentése lesz a céljuk.

E nélkül a hit nélkül az ember akár öngyilkos is lehetne. Ez tehát nagyon fontos, mert a józan kiábrándultság a csodákban való hit elapadása nálunk, magyaroknál is pregnánsan megmutatkozott a kritikus időkben, és sajnos ma is jól látszik az öngyilkosságok nagy számában, de a drogok áldozatainak növekvő száma is erre tanúskodik.

Világunk mai működésére legjellemzőbb hetedik felv: a FEJLÉDÉS, a korlátlan fejlődésbe vetett hit elve és ennek gyakorlati követése. Ennek eredetét keresve a történelmi mélységekben, nagy valószínűséggel a bibliai Szaporodjatok és sokasodjatok és töltsétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá parancsban (javaslatban) találhatjuk meg. Akkoron-tájt, tehát 58 ezer esztendővel ezelőtt ez az ember számára érhető és pozitív törekvésként értékelhető irányelv volt, különösen az ember akkori létszámát, életmódját és technológiai szintjét ismerve.

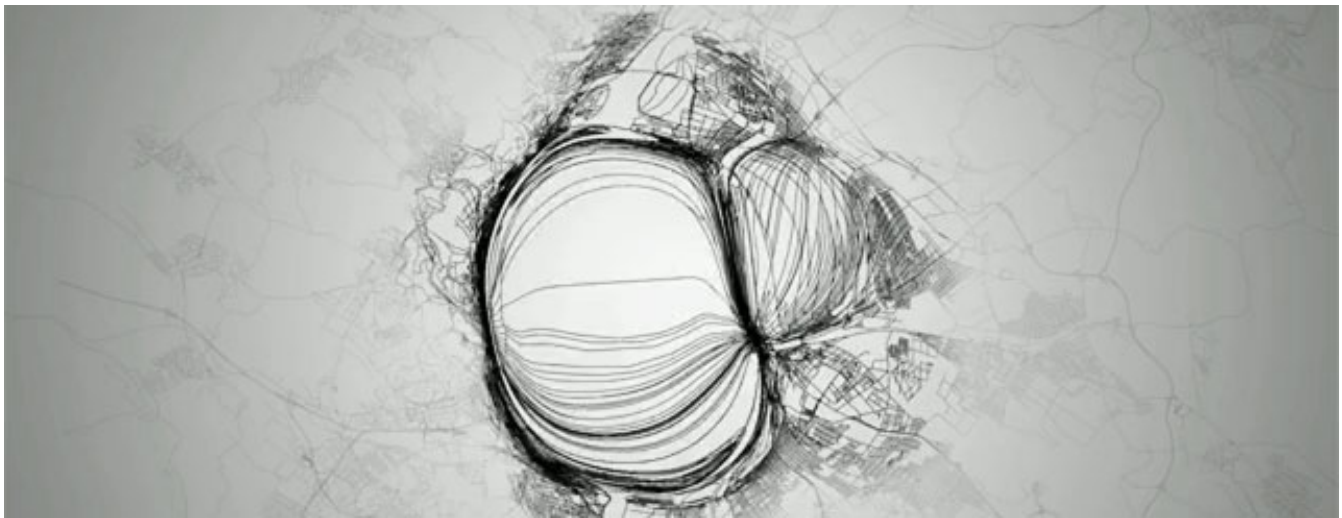
A tizenkilencedik században megindult, majd a huszadik században többszörös sebességre kapcsolt technikai-technológiai fejlődés és az ezáltal létrehozott társadalmi és egészségügyi változások ma már tudott tudható módon alapjaiban teszik kérdésessé a fent jelzett törekvést: a korlátlan fejlődés elvét.

A tudós Maltus erre már régen felhívta a figyelmet, de a mai szakemberek is már legalább ötven éve hangoztatják

a lényegi változtatás szükségességét. A döntéshozók ennek tudatában próbáltak valamiféle kompromisszumot kialakítani az ún. fenntartható fejlődés fogalmának bevezetésével, ill. az ehhez kapcsolódó elvek és viselkedésmódok meghatározásával.

A gyakorlatot nézve azonban úgyszólván semmi sem történt. Nevetséges látszateredménynek minősíthetjük pl., hogy a gépkocsik fogyasztását és káros anyag kibocsátását akár a tizedére csökkentik, miközben a futó kocsik száma a százszorosra, vagy ezerszeresére nő.

A katasztrofális hatású klímaváltozást? a széndioxid kibocsátásával összefügg? általános felmelegedést már régen jól ismeri a világ. Több mint tíz éve már megfogalmazták, hogy ez ellen azonnal tenni kell, és hathatós intézkedésekkel legalább ötödére-tizedére kellene csökkenteni a fosszilis tüzelőanyagok felhasználását. Ehelyett? az élenjáró USA-ban különösen? ez tovább nő. Az örvendetes szaporodásunknak köszönhetően a délebbi Amerikában viszont új emberi létezők biztosítására fölégetik az eszterdöket az ún. fejlődő népek. Ezzel kétszeresen rontva a helyzetet: hasznosítás nélkül tönkretesznek egy energiaforrást,? nagy mennyiségű széndioxiddal terhelik a légkört,? és egyben kiirtják az ennek feldolgozását végző, azaz oxigént termelő fákat és a velük szimbiózisban lévő egész élővilágot.

A ténylegesen már most tapasztalható klímaváltozások,? az el Ninó-hatás stb. ellenére a világ tovább folytatja a végtelenbe (a katasztrófába) vezető fejlődést. Különösen az elmaradott országok igyekeznek erősen (és jogosan?), hogy pazarlásban és a Föld kizsákmányolásában utolérjék a példaképpel szolgáló fejlett ipari államokat.

A humanizmusra, egyenlőségre hivatkozva joggal mondhatják, hogy?k is emberi életet akarnak élni, miután a példa és a sugallat egyértelmű ma már mindenki számára, hogy egyedül az az emberi, az a méltó az emberhez, amit a végtelen pazarlással előállított termékek garmadája, a fizikai erőfeszítést nem kívánó, kényelmes élet jelent a fejlettek példáján. Jól tudható azonban, hogy az USA, vagy Kanada és a többiek? még a magyarok életszínvonalának? egész Földre kiterjedő elérése fizikailag abszurd, lehetetlen követelmény.

?k már most hatszorosát használják azoknak a földi javaknak (anyagoknak, élelmiszereknek, energiának), ami már csak a jelenlegi átlag életszínvonal mellett is rendelkezésre áll Földünk összvagyonából. A fejlettek ökológiai lábnyoma most 12 hektár fölött van (a magyaroké 5 hektár), holott átlagban csak 2.2 hektár áll rendelkezésre.

Mindemellett természetesen az USA sem gondol komolyan arra, hogy mérsékelje a megszokott, minden mértéket meghaladó pazarlását. Legújabb elnökük (W. G. Bush) ez írás elkészültével egy időben nyilatkozta, hogy az aláírt megállapodások ellenére nem állítják le a széndioxid kibocsátásával járó iparágak fejlesztését. További abszurd módon a szellemi és anyagi erőfeszítések nagy része a pusztító célú fegyvergyártásra, újabb fegyverek fejlesztésére fordítódik. Ennek is többszörös kárát látja a világ.

A fegyverek előállítása már önmagában nagy anyag- és energiaigényű, ugyanakkor többszörösen környezet-szennyező, különösen a robbanó anyagok gyártási folyamataiban. Hatalmas szellemi és fizikai kapacitásokat köt le; az ún. mőkőd? t?ke ide áramlik, miközben a békés termelő eszközök nagy-nagy hiánya mutatkozik az elmaradott országokban. Inkább fegyvert

szállítanak nekik, mint termelőeszközt. Ennek természetesen jó oka van, miután az ottani nomád-feudális uralkodók megismerték a fejlettek lehetőségeit, tudással felvértezve, de tudatilag helyben maradván az elérhető maximális luxust teremtik meg a maguk és szűk környezetük számára. Ezt viszont csak sok és jó fegyverrel lehet megőrizni. Országuk sajátjuknak tekintett kincseit tehát (pl. olaj, arany stb.) erre áldozzák.

Szerencsés összecsengés adódik így a luxuscikkek és fegyvereket gyártók érdekei és a feudális tudatú, elmaradott országokat uraló elit érdekei között.

A többi extraprofitot termelő iparág is megjelenik természetesen ugyanitt, azaz a drogok előállítására és forgalmazására, valamint a szórakoztatóipar: a szerencsejátékok, klubok stb., nem elmaradván a fegyverforgalmazás bevételi szintjétől. Ma már a reklámpia is kezd fölzárkózni. Ki kell ugyanis elégíteni a fejlett elit egzotikum és romantika iránti igényét is. E nélkül nem érezhetné igazán jól magát.

A fejlődés tehát megállíthatatlan (mondják), hiszen senkitől ne várjuk (mert nem várható?!), hogy visszaszüllyedjen a fenti fényhez és egyáltalán emberi szükségletnek nem elismerhető luxusvilágból arra a szintre, ami az emberek nagy többségének nem adatik meg: a normál emberi szükségletek világába, amit az emberi jogokról szóló nyilatkozatok oly részletesen megfogalmaz, amelyről azonban az elit csak papolt, de sohasem vette komolyan.

Jellemző módon a felsorolt, úgynevezett iparágak valójában és tudott módon nem nélkülözik az alvilág támogatását, amelyről külön szólni a fentiek tükrében szinte fölösleges, hiszen nem sokban különbözik ma már az előbbi, legitimnek tekintett alvilágtól, összefonódva együttesen osztoznak a fenti nagy üzletágak hasznán.

A rendszer tehát tökéletes, a fejlődés azért is megállíthatatlan, mert a Föld kizsákmányolása révén a szolgahad is viszonylag jó ellátásban részesül – azaz első sorban a rendet biztosító fegyveres erőket és a szolgáltatókat, akik valójában a középkori uralkodók udvartartását jelenítik meg, és hogy a köznép szája is be legyen fogva, a szintén szolgálóként működő tudósi-műszaki gárda létrehozza a cirkusz helyettesítő csodaeszközöket, a fülek és szemek kábítását célzó hangzavart és képzavart előállító instrumentumokat. Az igazi nagy cirkuszokat így aztán nemcsak néhány ezren, hanem akár sok millióan is élvezhetik, és így eszükbe sem jut, hogy valami más igényük is lehetne.

Így tehát a szó szoros értelmében is fölégetjük és fölésszük a földet magunk alól és unokáink elől.

Az emberi szaporodást illetően egyedül Kínában hoztak föl, állami korlátozó intézkedéseket. Az ott is élő ősi hagyományok azonban nem engedik érvényesülni a mégoly szigorú rendszabályokat sem. A szaporodásra készített parancs genetikailag programozott, így külső kényszerekkel nagyon nehéz szembeszállni. Az is tudvalevő, hogy a keresztény egyházak már régen szentté nyilvánították ezt az ősi ösztönös törekvést, de a muzulmánoknál talán még szigorúbb a család – a nagy család – megteremtésére szolgáló hagyományok követése.

A nyolcadik felvétel szoros összefüggésben a korlátlan fejlődés hitével és megvalósításával – a Verseny, a versengés elve.

Jó és hatásos elv ez. Valószínűleg genetikailag programozott törekvés az alapja. Gyűzőn és érvényesüljön a jobbik – fogalmazhatnánk egyszerre, mintegy emberi, tudati szinten rögzítve a lényegét. A darwini kiválasztódási törvény analógiájára: éljen és szaporodjon tovább az életrevalóbb alapján akár természeti törvényként is felfoghatnánk ennek az elvnek az érvényesülését.

Emberi, társadalmi viszonyok között azonban – az elv gyakorlati alkalmazása és működése során – ennél az elvnel is lényegbevágó torzulások keletkeztek. Az egyedül az ösztönökre hagyatkozó állati populációkban ez az elv, ill. ennek érvényesülése sok egyedi élet nyomorúságával és pusztulásával jár. Ezt az ember természetesen és rendjén valóan könyveli el. Nem így az emberi társadalmak legtöbbszörében több okból.

Az ember mint öntudattal rendelkező lény, értelme és szellemi potenciálja révén az ösztönös lét értékein túl csak az emberre jellemző, nagyra tartott értékek létrehozására képes. Lelki, érzelmi életet él, ismeri a szolidaritás: az egymás segítségének gondolatát, de mindenekelőtt együttműködésre alkalmas, társadalmi lény. Szemben az együttműködő állati társadalmakkal, azaz pl. a méhek társadalmával, különös módon egyedül az embernél

az együttműködés nem rögzült, az ösztönökbe égetett programok végrehajtásával jön létre, hanem tudatilag vállalt, történelmileg megtanult viselkedésmód. Ezzel szemben a versengés minden bizonnyal genetikai, tehát rögzült, ösztönös készlet, ösztönös irányultság. Ez a két készlet a gyakorlatban sok esetben és szükségképpen szembekerül egymással mind az egyén, mind pedig a társadalmi csoportok életében. Végül is a két irányultság folyamatos harcában egy dinamikus egyensúly alakul ki, állandóan változó határokkal. Az emberi történelem világosan azt mutatja, hogy a nagyobb területet a versengés ösztöne uralja.

Miután egyik oldalon ösztön, míg a másikon csak tanult viselkedés van szó, ez a tény tökéletesen érthető.

Problematikus, és az emberi társadalmak rendkívüli ingatagságával jár, hogy az együttműködés módszertanát, a vonatkozó szabályrendszert minden egyénnek és minden új generációnak újból meg kell tanulnia. Amíg a civilizációkban a paraszti létforma uralkodik, tehát gyakorlatilag egészen a tizenkilencedik századig, addig nincs gond a megtanulással; maga az élet mutatja meg az új generációnak, hogy mit lehet és hogyan kell élni, miután lényeges változások nincsenek; valójában szövegek elsajátítására, kognitív jellegű tanulásra nincs is szükség ezen a téren.

Meg kell jegyezni, hogy a versengés is beletartozik az emberi együttélés mindennapjaiba; része van az együttműködésben. Maga is részt vesz az együttműködés szabályainak kialakításában és ezek megváltoztatásában. Működőképes társadalmakban így természetesen a versengés módjai is meghatározottak, az emberek elfogadják és követik a versengés kialakult szabályait. Ez mindaddig stabil működést eredményez, amíg lényegi változások nem jönnek létre az emberinek tekintett szükségletek elállítási módjainál, és nem változik az emberi szükségletek fogalomköre, azaz, hogy mi az, amit ennek tekintenek; minek a megszerzésére törekednek az emberek.

Amíg a paraszti létforma uralkodik, azaz a szükségletek létrehozása alapvető módon a mezőgazdaságban történik, addig életvitelét, a felhasznált javak fajtáit és mennyiségét tekintve nincs lényeges eltérés a hatalmi elit és a termelő rétegek között. Ez a megállapítás ugyan vitatható, de az bizonyosan állítható, hogy a feudális létformában a parasztok közelebb álltak a főnemsekhez, vagy akár a királyokhoz, mint manapság egy bankárhoz. A vallási meggyőződésből eredő hierarchia, és az ebből következő gondolkodásmód egységes szabályrendszer elfogadását és működését eredményezte. Az egységes és közös szemléletmód kialakításában és megtartásában fontos szerepe volt a természet-közelségnek. Az elit is lovakon közlekedett, vadászatokat rendezett; hiába élt palotákban és nem sárkunyhókban, a szolgahad révén is nap mint nap közelről kellett látnia mindazt, ami a természetet és az emberi természetet is jellemzi. Magyarul tehát: még az elit sem tett lépést az elidegenedés felé.

A reformációk kora, azaz a katolikus egyeduralkodás megtörése ugyan már a lényegi változások jele volt, az ipari forradalom bekövetkeztéig azonban a társadalmi együttműködés szabályain, azaz az erkölcsön nem kellett alapjaiban változtatni. Mint tudjuk azonban, épp a protestantizmus a világi és a civil társadalom felé való nyitásával bizonyos ideológiai alapot teremtett a polgári nézetek és létforma számára.

Ez azt jelentette, hogy a középkorban működő céhek adott ipart összefogó egyesületek szigorú, versenyt korlátozó szabályrendszerével szemben egyre nagyobb tér nyílt az újító, új technológiákkal próbálkozó manufaktúrák előtt. A versengés új mederbe terelődött, és ezután már nem számított bűnnek, ha valaki többre jutott, gazdagabb lett. A gőzgép feltalálásával, majd az ennek nyomán meginduló gépesítéssel a bankár és a kereskedelemben felhalmozódó tőke is megjelenik az iparban, ami természetesen tovább gyorsítja a változásokat. Megindul az ipari forradalom, kialakul a kapitalizmus a kezdeti szakasz minden mocskával, megpróbáltatásával együtt: a rég bevált szabályok érvényüket veszítik, a helyzetben lévő egyedek a falkaösztönök vezérelve maximális biztonságra és a hierarchia csúcsa felé törekednek, nem törődve milliók pusztulásával, nyomorával.

Míg a feudális, paraszti létforma ugyan nyomort és elnyomást jelentett a paraszti széles rétegek számára, de életük azért többnyire biztonságban volt; a hosszú gyakorlat során a nemzedékek kiismerték, hogy milyen ügyeskedésekkel lehet megmaradni és esetleg előre jutni. A feudális urak sem akarhatták, hogy parasztjaik elpusztuljanak.

Az iparosodás azonban merőben új helyzetet hozott. A mezőgazdaságnak már nemcsak élelmiszereket, hanem nagy mennyiségű ipari nyersanyagot is kellett termelnie, ugyanakkor a gépek mellé sok munkásra volt szükség.

Mindez azt kívánta, hogy emberek tömegeinek egészen más életformára kellett áttérnie minden elztes megállapodás, minden vonatkozó szabályrendszer nélkül. Az elitek közti új versenyhelyzet hatalmi harcokat, adott esetben háborúkat jelentett, és csak nagyon nehezen alakultak ki a konszolidált m?ködést lehetővé tev? szabályok.

Végül is az új rend sem valami megállapodás ? társadalmi szerzdés ? szerint alakult ki, hanem a gyakorlat során a kereskedelem tapasztalataiból lesz?rve jöttek létre azok az intézmények, amelyek a pénzhatalmak közti versengést mederben tudták tartani. Folyamatos változásban, megújulásban kialakultak az árupiac, majd a t?kepiac m?ködési szabályai. A változások mind a mai napig tartanak. Mindeközben a hatalmat birtoklóknak rá kellett jönni, hogy a kezdetekkel szemben némi figyelmet kell fordítani a termelést végz? rétegekre is. Figyelmeztetést jelentettek a megalakuló szakszervezetek, majd pedig ezzel összefüggésben a különböz? munkásmozgalmak.

Ettől kezdve az ipari munkásság ? úgymond ? állandó versengésben van a hatalmon lév? munkaadókkal a megtermelt javak birtoklását illet?en. A verseny természeténél fogva szükségszer?en féloldalas, nem egyenl? esély?. Még a versenyszabályokat is a hatalmon lév?k határozzák meg. Így a versengés történelmi korszakokat átível?en is folyamatos. Ugyanakkor folyamatosak a változások sok tekintetben, hiszen ma már egészen más a tulajdonosi szerkezet, de egészen megváltozott a munkavállalók tábora, mert ipari munkás ma már az értelmiség jó része, és ugyanígy ipari jelleg? sok, mez?gazdaságban dolgozó munkája is. Még emellett a részvényesség fogalmával ? az úgynevezett szabad részvényt piac megteremtésével ? azt a hamis képet sikerült kialakítani, hogy immáron nem tehet? különbség a tulajdonosi réteg és a munkavállalói réteg között, hiszen a munkavállalók

egy része maga is tulajdonos, vagy könnyedén azzá válhat. Nem kell mást tennie, csak egy kicsit igyekezni, egy kicsit takarékoskodni, és így, ha ügyesen fektet be a részvényt piacon, akkor maga is részese lehet önnön kizsákmányolásából származó nyereségének, azaz szokásos megnevezéssel a profitnak. Ezzel a modern kapitalizmus rendkívül hatásos módszert fejlesztett ki, a valamikori világos határok így szépen elmosódtak az egyes társadalmi rétegek között ? annak ellenére, hogy n?ttek a különbségek anyagiakban, de az életvitelben is. Egy nagy

vagyonnal rendelkezt?kés is szegény, agyonhajsolt dolgozó szerepében tetszeleghet akár, és fordítva: néhány részvényt rendelkezt? alkalmazott t?késnek tudhatja magát. Rendkívüli tudati nyereség ez az uralmat valóban gyakorló néhány ezer, vagy világviszonylatban talán néhány százezer ember számára. Ezt a versenyt az embernek már önmaga ellen kell állnia, abban a tévhitben, hogy helyzete csak önmagától függ. Nincs világos ellenoldal, akivel szemben meg lehetne vívni a harcot, hiszen egy nagyvállalat vezet? gárdája is csak alkalmazott, legfölbbebb részben tulajdonos.

A felsorolt nyolc elv fenti részletesség? tárgyalása annak az abszurdnak látszó módszernek a bemutatására volt szükséges, hogy igenis megalapozott történelmi tudással és tudattal ? szigorú kritériumok alapján ? fel lehet, és fel kell tárni a múlt és jelen emberi cselekvéseinek mozgató rugóit, historikus tudatunk elfogultságait és el?ítéleteit azonban le kell vetnünk eközben.

Azt is észre kell vennünk azonban, hogy mindezek mögött létezik és m?ködik az egyén és közösség ellentmondásos viszonyát meghatározó három leg?sibb alapigény.

Ez a három törölhetetlen alapigény:

? Maga a társadalmiság ? a közösség igénye ?, ami a családi kapcsolatokból kiinduló, egyre szélesed? elfogadottság, elismertség, ha úgy tetszik szeretet-kapcsolati igény a kölcsönösség feltételével.

? Ennek egyik f?eleme a kompetencia igény, amelyben az egyén létének és létértelmének visszaigazolását keresi és találhatja meg. Annak a megtapasztalása és tudata, hogy aktivitásával, tevékenységével befolyásolni tudja a közösség életét, - úgy tud hatni, hogy az ? érdekei is érvényesüljenek.

? A kompetencia igény kielégítése pedig, csak az általános értelemben vett tégény kielégítésével lehetséges. Az egyén számára társadalmi mozgásteret, azaz konkrét tér és id? mellett olyan társadalmi körülményeket kell biztosítani, amelyek között valóban pozitív irányú tevékenységet végezhet, és ezért természetesen megfelel? elismertségben részesül.

Tragikus, és végzetes, hogy a felsorolt f?elvek mentén létre jöv? és m?köd? társadalmakban egyáltalán nem

tudatosult, hogy az emberi lét alapfeltétele ennek a három igénynek a kielégítettsége.

Célkitzések nem arra irányulnak, hogy ezek az igények kielégítést nyerjenek.

A társadalmi rendszerek tehát ellentmondásban vannak az őket alkotó rendszer-elemek, - azaz az emberek alapigényeivel.

Az ilyen önellentmondást tartalmazó rendszerek szükségképp önmegsemmisítő rendszerek, - idővel mind felbomlik, és mindaddig ez a sorsa, amíg rá nem jön, hogy nem lehet ellentmondás a rendszer és az őt alkotó elemek tulajdonságai között.

Mindez együtt arra világít rá, hogy igenis célzatosan és tudatosan le kell ásnunk a prehisztorikus alapokig, az emberi lét kezdetéig, és a tudati változásokat nyomon követve fel kell ismernünk a jelen historikus tudatunk eredetét és a közben létrejött csapdákat. Látnunk kell(ene), hogy ezek a csapdák az ember méltóságtudatának a védelmében készültek, mára azonban életveszélyessé váltak.

Egyértelmű és szigorú kritérium alapján kell tehát válogatnunk az elének kerülő gondolatok, elképzelések és tervek között. A KRITÉRIUM pedig nem lehet más, mint a földi lét megőrzésének, emberi továbbvitelének kritériuma, mint minden élőbe beoltott, törölhetetlen kötelesség.

Ennek nem az ősi misztikumok káoszába való visszamerüléssel lehet eleget tenni, tehát nem a meglévő abszurdból egy mélyebb abszurdba való meneküléssel, hanem épp az ősi ösztönök mába nyúló veszélyes hatásainak földérítésével, valamint az ezek által létrehozott csapdák ilyen módon való elkerülésével.

Ezt javasolja neked is: Rozmaring Lajos.

www.antidogma.hu - Varia

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD A trianoni gyalátról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló